

K ó d s z á m :

Državni izpitni center

M 0 5 1 1 3 1 1 2

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV MINT ANYANYELV

2. FELADATLAP

NEM MŰVÉSZI SZÖVEG ELEMZÉSE

2005. június 1-jén / 90 perc

Engedélyezett segédeszközök: az érettségiző diák töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával; kap két (2) értékelőlapot és a mellékelt szöveget.

ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

UTASÍTÁSOK

Figyelmesen olvassa el az alábbi utasításokat! Semmit se hagyjon ki!

Ne lapozzon a felügyelő tanár engedélyezése nélkül!

Kódszámát ragassza vagy írja be az erre kijelölt helyre!

Figyelmesen olvassa el a mellékelt szöveget! Azt munkája megkönnyítése érdekében ki is tépheti.

Ez a feladatlap 25 feladatból áll. A válaszokat az erre kijelölt helyre írja! Az olvashatatlan válaszokat 0 ponttal értékeljük.

Töltőtollal vagy golyóstollal írjon!

Eredményes munkát kívánunk!

A feladatlap 12 oldalas.

MELLÉKLET**Korai tavaszt hozhat a felmelegedés
Az Alpokban emelkedik a hóhatár***vomit*

2003. január 2., csütörtök 16:04

1. Az egyre erősödő globális felmelegedés miatt 2100-ban a tavasz egy hónappal korábban érkezhethet a most megszokottnál, állítja a Nature szaklapban most megjelent tanulmány. Az alpesi gleccserek ugyanakkor az 1850-ben megfigyelt méretük öt százalékára zsugorodhatnak.

2.

Századunk végére a Föld átlaghőmérséklete a mai értékekhez képest 11 fokkal emelkedhet. Ez drámai változásokat hozhat a klímában és az élővilágban. Noha a legfontosabb időjárási változások még előttünk állnak, az új kutatási eredmények azt mutatják, hogy a rendkívüli ökológiai változások már megkezdődtek.

„A madarak a szokottnál korábban lerakják tojásaikat, a virágok hamarabb nyílnak, az emlősök előbb szakítják meg téli álmukat” – jelentette ki a The Globe-nak nyilatkozva Terry Root, a Stanford egyetem környezetkutató intézetének főmunkatársa.

3. Északon is meleg lesz

A változások a felszínes szemlélő számára kellemesnek tűnhetnek, különösen olyan hideg éghajlatú területeken, mint például Kanada. Egy évszázadon belül Saskatoonban ugyanolyan lehet a tavasz, mint most Párizsban. Viszont a szakértő a felmelegedés árnyoldalaira is felhívta a figyelmet. Sok élőlény nem tud majd alkalmazkodni a gyorsan változó tájhoz. A vízimadarak, pl. a vadkacsák és a kanadai ludak populációja 50 százalékkal is megfogyatkozhat. A rovarok, a madarak és a növények továbbköltözése felgyorsíthatja az erdők pusztulását. „A fő problémát a különböző élőlények eltérő reakciója adja, hiszen valódi életközösségek bomlanak majd így fel” – mondta Terry Root.

4. A madár megy, a hernyók maradnak

A vándorfüzike négy különböző faja pl. a nyírfákat pusztító hernyókkal táplálkozik. Ahogy melegszik az időjárás, a madarak északabbra költöznek, de a hernyók helyben maradnak. „Vajon akkor mi fog történni, ha a madarak az elterjedési területük délebbi szegleteiből visszavonulnak, és már semmi nem szabályozza a hernyók populációját?” – tette fel a kérdést a kutató. Munkatársai segítségével Terry Root kimutatta, hogy már 1473 növény- és állatfaj esetében kimutatható az eddigi felmelegedés nyomán végbement jelentős változás.

5. Az Alpok már forró korszakát éli

Az Alpokban 1985 és 2000 között egy fokkal emelkedett az átlaghőmérséklet. Ez pontosan annyi, mint az azt megelőző 90 év alatt regisztrált változás. A svájci gleccserek 1850 óta eredeti méretük 75 százalékára zsugorodtak. A kutatók attól tartanak, hogy 2030-ig a gleccserek a 150 évvel ezelőtti méretük negyedére zsugorodhatnak. A becslések szerint elképzelhető, hogy 2100-ban alig 5 százalékot ér majd el az érték – ezzel Európa elveszítené legnagyobb ivóvízkészletét.

6. Felfelé húzódik a hóhatár

A Föld átlaghőmérsékletének 2050-re várt háromfokos emelkedése a kutatók szerint hamarabb jelentkezik az Alpokban. Egy ilyen változás a hóhatárt 3–500 méterrel emeli meg, így 1200 méteres tengerszint alatt nem lesz zárt hótakaró. A „hóbiztos” helyek száma megfeleződné, és ezzel a síturizmus is összeomlana. Az 1200–1500 méteren fekvő területeken is a jelenleginél egy-két hónappal rövidebb ideig maradna meg a hó. Kevesebb csapadékra ugyanakkor nem kell számítani. Viszont hó helyett eső formájában érkezik majd, és gyorsabban le is fut, mert a könnyebben felpuhuló alpesi talaj nem képes elraktározni. Még a villamosiparnak is fel kell készülnie a változásra, mert a duzzasztókban az éves vízmennyiség eloszlása másként alakul. Mivel az egy időben jelentkező nagyobb vízmennyiséget a folyóknak kell elvezetniük, növekszik az áradások veszélye is.

ÜRES OLDAL

Olvassa el figyelmesen a mellékelt szöveget, majd oldja meg az alábbi feladatokat! Kérjük, ügyeljen a helyesíráásra! A **H** betűvel jelölt feladatokban azt is értékeljük. Eredményes munkát kívánunk!

1. Hol olvasható Ön szerint a szöveg?

- A szakfolyóiratban
- B tankönyvben
- C a világhálón
- D lexikonban

(1 pont)

2. Mi a szöveg két fő célja? Karikázza be a két betűjelet!

- A Hogy bemutassa a felmelegedés okait.
- B Hogy tájékoztasson a felmelegedés következményeiről.
- C Hogy leírja az egyes országokban történő változásokat.
- D Hogy felhívja a figyelmet a felmelegedés okozta problémákra.

(4 pont)

3. A többi cím szerkezetét megfigyelve adjon címet a 2. résznek!

(2 pont)

4. Igaz (I) vagy hamis (H)? Írja a vonalra az I vagy a H betűt!

Kanadában kimondottan előnyös következményei lesznek a felmelegedésnek. _____

Root szerint már 1473 állatfajnál kimutatható a változás. _____

Az Alpokban korábban emelkedik az átlaghőmérséklet értéke, mint másutt. _____

Száz éven belül az alpesi gleccserek akár öt százalékukra is zsugorodhatnak. _____

(4 pont)

5. A 3. rész hányadik mondatában fogalmazódik meg az e részben említett probléma lényege? Karikázza be a betűjelét!

- A a második
- B a harmadik
- C a negyedik
- D az ötödik

(2 pont)

6. Nevezze meg, melyik állatfajokra vonatkozik a változás!

változás	állatfaj(ok)
Megszűnik számuk természetes szabályozása.	
Elköltözésük miatt pusztulnak az erdők.	
A felére csökkenhet a számuk.	

(4 pont)

7. Írja le röviden, milyen negatív következményei lehetnek ötven év múlva a felmelegedésnek!

a turizmusban: _____

a mezőgazdaságban: _____

(4 pont)

8. Miért jelent gondot a jéghegyek méretének nagymértékű csökkenése? Karikázza be a megfelelő válasz betűjelét!

- A Mert kevesebb hó esik majd.
 B Mert földrészünkön kevés lesz az ivóvíz.
 C Mert kevesebb lesz a csapadék.
 D Mert az ott élő állatok kihalnak.

(2 pont)

9. Írja ki a 3. részből a megadott szavak ellentétes jelentésű párját!

mélyreható – _____ létrejön – _____

(4 pont)

10. Melyik jelentésükben szerepelnek a szövegben a következő idegen szavak? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

regisztrált (5. rész): A lejegyzett B bejegyzett C megjegyzett

reakció (3. rész): A válasz B ellenhatás C erőszak

klíma (2. rész): A hangulat B légkör C éghajlat

(6 pont)

11. Egészítse ki a táblázat üres rovatait! Példákat a 4. részben keressen!

mássalhangzótörvény	példa
zöngéesség szerinti részleges hasonulás	
	szabályozza
	segítségével
rövidülés	
	különböző

(5 pont)

12. Az alábbi szavak közül melyik nem alany a 6. részben? Karikázza be a betűjelét!

- A síturizmus
- B hóbiztos
- C változás
- D emelkedés

(2 pont)

13. Írja ki az 5. részből a tulajdonnévből képzett melléknévet, majd a megfelelő alapszavát is!

melléknév: _____, alapszó: _____

(2 pont)

14. Írja a vonalra, milyen szófajú a *megjelent tanulmány* szó szerkezet bővítményi tagja, majd írjon egy mondatot a szó másik szófaji értékével! **H**

szófaj: _____

mondat: _____

(3 pont)

15. Bontsa elemeire az alábbi szóalakokat! Írja a morfémák fölé a megfelelő betűjelet!
(T = szótő, K = képző, J = jel, R = rag)

M E G K E Z D Ő D T E K P O N T O S A N

(4 pont)

16. Elemezze a következő igealakokat az utasításnak megfelelően!

igealak	mód	idő	szám/személy	ragozás	szótári szó
emelkedtek					
veszíténé el					

(5 pont)

17. Írjon ki egy-egy példát a 6. rész első két mondatából az alábbi alárendelt összetett szavakra, majd alkosson előtagjukkal egy-egy újabb összetett szót!

minőségjelzős: _____, új szó: _____

birtokos jelzős: _____, új szó _____

(4 pont)

18. Elemezze mondatrészek szerint a következő egyszerű mondatot!

Sok élőlény nem tud majd alkalmazkodni a gyorsan változó tájhoz.

(8 pont)

19. Készítse el a fenti mondat ágrajzát!

(5 pont)

20. Alkossa meg a második tagmondatot úgy, hogy az utasításnak megfelelő összetett mondatot kapja!

H

Kevesebb csapadékra nem kell számítani,

mellérendelő, ellentétes: _____

alárendelő, okhatározói: _____

(4 pont)

21. Írja ki a 2. rész első bekezdéséből az utasításnak megfelelő két szót! Nevezze meg a szövegkohézió e fajtáját!

visszautalást fejez ki: _____, előreutalást fejez ki: _____

a kohézió fajtája: _____

(3 pont)

22. Milyen viszony van a 3. rész 2. és 3. mondata között? Írja ki azt a szót, amely erre a viszonyra utal!

a mondatok közti viszony: _____

a viszonyra utaló szó: _____

(2 pont)

(30 pont)

ÜRES OLDAL

ÜRES OLDAL